

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 225/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených KASANOVÁ advokátska kancelária s.r.o., Dvořákovo nábrežie 10, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 59P/144/2015 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 20CoP/151/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. apríla 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do ich súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, a to postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 59P/144/2015 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20CoP/151/2020. Sťažovatelia žiadajú o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 15 000 eur pre sťažovateľa 1 a 30 000 eur pre sťažovateľa 2 a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že navrhovateľka (matka sťažovateľa 2, pozn.) sa návrhom doručeným okresnému súdu 20. júla 2015 domáhala, aby súd zveril maloletého [REDACTED] (sťažovateľa 2, pozn.) do osobnej starostlivosti jeho otca (sťažovateľa 1, pozn.), zaviazal ju vyživovacou povinnosťou a upravil styk v zmysle daného návrhu. Po tom, ako bolo v priebehu konania vydaných niekoľko neodkladných opatrení o úprave práv a povinností k maloletému,

rozhodol napokon o návrhu okresný súd rozsudkom č. k. 59P/144/2015-826 z 3. júna 2020 tak, ako je uvedené vo výrokových častiach daného rozhodnutia.

3. Sťažovateľ 1 podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie v častiach týkajúcich sa výživného, jeho informatívnej povinnosti voči navrhovateľke a trov konania. O odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 20CoP/151/2020 z 26. januára 2022, ktorý napadol sťažovateľ 1 dovolaním, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Cdo/159/2022-1003 z 25. septembra 2023 tak, že v napadnutých častiach vec zrušil a v rozsahu zrušenia ju vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Po vrátení veci Krajský súd v Trnave ako odvolací súd (v zmysle zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a jeho zmeny prijatej zákonom č. 150/2022 Z. z. účinným od 1. júna 2023) rozsudkom č. k. 15CoP/173/2023-1309 z 20. januára 2025 určil rozsah vyživovacej povinnosti matky voči sťažovateľovi 2 a určil, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 3. februára 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom okresného súdu, ktorý bol poznačený existenciou zbytočných prietahov v dôsledku neefektívnej a nesústreďenej činnosti konajúcich súdov. Sťažovatelia zrekapitulovali priebeh napadnutého konania a detailne špecifikovali jednotlivé procesné i meritórne rozhodnutia, ktoré boli počas konania vydané, ako aj ich faktický dosah na vzťahy sťažovateľov. Poukázali na skutočnosť, že konanie ako celok trvalo 9 rokov a 5 mesiacov, a to napriek tomu, že návrh matky smeroval k zvereniu maloletého dieťaťa do starostlivosti otca, ktorý so zverením súhlasil, a matka počas takmer 10-ročného konania komunikovala neschopnosť či nemožnosť sa o syna starať.

6. Sťažovatelia tvrdia, že postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu došlo bezpochyby k takým zásadným intervenciám do rodiny maloletého, ktoré umožnili matke negatívnym spôsobom zasahovať do emocionálneho a duševného vývinu maloletého, keď na jednej strane syna odmietala a odmietala mu zabezpečiť osobnú starostlivosť, no na druhej strane poškodzovala vzťah maloletého syna s otcom, a to bez akéhokoľvek opatrenia či zásahu zo strany súdu prvej inštancie. Konajúci súd v zásade počas celého dlhoročného konania neprijal jediné efektívne opatrenie na účely zastabilizovania pomerov v rodine, svojimi rozhodnutiami iba reagoval na návrhy matky, ktorým vždy bez ďalšieho vyhovel bez ohľadu na skutkový stav či potreby maloletého sťažovateľa.

7. Na strane sťažovateľa 1 zdĺhavé súdne konanie veľmi zásadným spôsobom zasiahlo do jeho rodinného a osobného života, či už berúc do úvahy obmedzenia vo vzťahu k výkonu jeho rodičovských práv a povinností k jeho maloletému synovi, keď bol na významný čas obmedzený vo výkone svojich rodičovských práv a povinností a nemohol zabezpečovať osobnú starostlivosť o syna, ako aj v rámci samotného vzťahu otec – syn, ktorý sa významným spôsobom narušil pôsobením matky a starej matky maloletého bez potrebnej ingerencie súdu.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

8. Ústavný súd zdôrazňuje, že argumentácia sťažovateľov je koncentrovaná do námietky o neefektívnom a nesústreďenom postupe okresného súdu a krajského súdu, v dôsledku ktorého bola dĺžka celého konania neprimeraná. Sťažovatelia zároveň konštatujú, že konanie vo veci samej bolo právoplatne ukončené a od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu aj odvodzujú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že v systematike ústavy je dĺžka konania, jeho rýchlosť a plynulosť obsahom základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov. Toto základné právo ako jedna z parciálnych zložiek práva na súdnu a inú právnu ochranu je chránené prostredníctvom čl. 48 ods. 2 ústavy. Zároveň platí, že účelom tohto práva je odstránenie stavu právnej neistoty, preto mu ústavný súd poskytuje ochranu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009)].

10. Porušenie základného práva na bezprietahové konanie môže za istých okolností naplniť aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vtedy, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmet konania, teda to, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (napr. IV. ÚS 508/2023, IV. ÚS 653/2023). Predpokladom vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy v kontexte zbytočných prietahov je súbežné vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Pokiaľ ide o prietahový aspekt práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, s tým obsahovo korešponduje právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Prístup ústavného súdu k tomuto právu je identický ako v prípade skúmania porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, to znamená, že mu ústavný súd poskytuje ochranu, len kým stav porušovania tohto práva trvá.

12. Ústavný súd s pochopením rešpektuje názor sťažovateľov, že konanie o úprave ich vzájomných práv a povinností trvalo neprimerane dlho. Napriek tomu zachováva svoj ustálený postoj ku skúmaniu dĺžky konania z perspektívy procesného stavu, za ktorého bola ústavná sťažnosť podaná. Hoci sťažovatelia nenamietali porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy neprimeranou dĺžkou konania, napriek tomu za stavu, keď bola ústavná sťažnosť podaná po tom, keď už bolo konanie ako celok právoplatne skončené, nemôže ústavný súd vysloviť porušenie základného práva na súdnu ochranu,

resp. práva na spravodlivé súdne konanie iba v dôsledku neefektívneho postupu konajúcich súdov vedúceho k nadmernej či neakceptovateľnej dĺžke už skončeného konania.

13. Táto skutočnosť je v rámci stabilizovanej rozhodovacej činnosti ústavného súdu prekážkou možného vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sťažovatelia označili v petite ich ústavnej sťažnosti a zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru:

14. Sťažovatelia odvodzujú porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru výlučne od neprimeranej dĺžky súdneho konania a s tým spojeného neefektívneho postupu súdov. Je potrebné dodať, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti žiadnemu z rozhodnutí vydaných v napadnutých konaniach.

15. Čo sa týka namietaného porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, ústavný súd už v minulosti vyslovil, že popri porušení čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v jeho prietahovom aspekte) došlo postupom súdov aj k porušeniu uvedeného práva (z recentných rozhodnutí napr. I. ÚS 217/2023). Zdôraznil, že čl. 19 ods. 2 ústavy nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním, ale len takým, ktoré je neoprávnené. Nesplnenie pozitívneho záväzku štátu a jeho orgánov vrátane všeobecných súdov zabezpečiť, resp. poskytnúť účinnú ochranu práv a slobôd jednotlivcov v primeranej lehote možno považovať aj za neoprávnený zásah do rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy vtedy, ak je nepochybné, že v dôsledku nedostatku existencie meritórneho rozhodnutia sa zhoršuje postavenie dotknutého rodiča v tom zmysle, že rozvíjanie, resp. obnova vzťahu dotknutého rodiča s jeho dieťaťom je v súvislosti s uplynutím času podstatne sťažená (m. m. III. ÚS 351/2014, či II. ÚS 566/2016).

16. Na druhej strane ústavný súd pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti rozhodnutí súdov, týkajúcich sa ochrany rodinnoprávných vzťahov dospel v konkrétnych prípadoch k záveru, že okrem porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo aj k porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, resp. aj čl. 41 ods. 4 ústavy (napr. II. ÚS 271/2019, I. ÚS 26/2021).

17. Podľa ESĽP nedostatočná rýchlosť postupu štátnych orgánov v konaní o úprave práv a povinností k deťom, najmä však čo sa týka otázky zverenia do starostlivosti a úpravy styku rodičov k deťom, môže okrem vyslovenia porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vyústiť aj do porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (rozhodnutia Bergmann proti Českej republike z 27. 10. 2011, ods. 62, Koudelka proti Českej republike z 20. 7. 2006, ods. 68, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, ods. 107 a pod.). V tejto súvislosti ESĽP zdôraznil existenciu procesných aspektov v materiálnej podstate práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru (rozhodnutie Ribič proti Chorvátsku z 2. 4. 2015, ods. 97).

18. Aj už citovaná judikatúra pri základnom práve na súdnu ochranu rovnako predpokladá, aby k porušeniu daných práv došlo pri možnom súbežnom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Práve s ohľadom na obsahové prepojenie označených práv a argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označených práv, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu